

Cserjés Katalin

A Hajnóczy-hagyaték

TÁNYÉRAKNÁK

Mint az érverés, mint amikor /a Dobozban/ rád mosolyog az érgörcs, az embólia; az infarktus; nehéz vagy vérnek: sok és kevés. Szikla robog az érben: /megállni akarsz!/ az emberség úgy szakad le rólad, mint gombokról a koldus.

Dobai Péternek, 1973. június 16-án 8h 27'.

Hajnóczy Péter

A Hajnóczy-hagyatékból első publikációul választott szöveget a levelezéseket tartalmazó nagydobozban leltem, Szőrényi László Firenzében kelt 1980. karácsonyi képeslapja szomszédságában („*Kedves Bátyuska! ...*”¹) és egy Paál István fogalmazta levél társaságában, mely bizonyos Fábrián Lászlónéknak szóló válasz Hajnóczy „postumus monodramájának” színpadra állíthatóságáról. Diszes társaság e (véletlen) dokumentum-együttes, külön kommentárokat igényelnek elemei; most csak a *Tányéraknak* „egyperceséről”, e vérbeli Hajnóczy-székéről. Jutalom a hagyaték széljegyzetelőjének! S mindez, mint írtam, a 02 jelzetű *dobozban*: egy dobozba zárt Doboz, s a „szöveg-doboz” még bezáratva a maga két zárójele közé is. Vérrög az érben: szabadulni vágyik, vagy robbanni. A *tányérakna* a biztos, de az ellépésig szabad akarattal prolongálható halál: szétszaggattatás, szétrobbanás – nincs ennél szörnyűbb határhelyzet, benne látszólag az aleatorikusság: lépsz vagy állva maradsz; észreveszed, vagy sem... a *taposóaknával* tévesztem össze? Következzék róla egy szakleírás (akár a FÉG BOCK puskacsálád 12-es sörétes versenypuskájáról a DELTA 1973/5. számából [sic!], a *Perzsia* ötödik rémképébe ágyazva):

Az aknatest és az aknafedél acélból, a gyújtó sárgarézből készült. Az aknafedél három, saszeggel biztosított tüskével csatlakozik az aknatest oldalára erősített fülekhez, minden tüskén két-két furat található. Szállítási helyzetben, amikor a gyújtó nyílását a szájbetét zárja le, a fedelet a felső furatokba illesztett saszszegek tartják a helyükön. A beállított gyújtó becsavarása után az óvatosan visszahelyezett fedelet már az alsó furatokon átdugott saszszegek rögzítik. A gyújtó nyomógombjára támaszkodó domború aknafedél bármely pontjára ható nyomás működésbe hozza az aknát, még akkor is, ha az csak a szélét éri.

Most bemutatom a szöveg legfőbb sajátosságait, árulkodó nyomait, így adva át az olvasóknak a Reményi József Tamástól kapott és Végh Ágnes által ez átvételt jóváhagyott hagyaték-test első darabját.

1 A képeslap 1980. december 9-én kelt Firenzében, és Domenico Ghirlandaio *Pásztorok imádását* ábrázolja a Basilica di Santa Trinitából.

A szöveg sárgult A4-es levélpapíron olvasható gépirásban, címmel és címzettel (ajánlással) a végén, dátum, aláírás (csak gépelve, kézzel nem). El sosem küldték. Miért nem? Miért írták, miért címezték, ha nem küldték el? Nem küldték el, de *oda* szánták. A cím nagybetűkkel szedve, kezdve bekezdéssel, mindössze négy sor az egész: benne két zárójeles közlés és a mérethez képest sok, dinamikus vagy épp szétszaggató írásjel.

Mint annyi másszor, most is azt látni, hogy Hajnóczy vissza-visszatér legfontosabb témáihoz: ott köröz felettük *da capo al fine*, illetve ott köröznek azok az életmű bugyraiban szavak, szintagmák, mondattömbök vagy kisszövegek méretében, számosan.

Nem gondolom most feladatomnak e pengeéles, kalandos rövidpróza értelmezési kísérletét; csupán prezentálni szeretném, ajándékként és *talált tárgy*ként Hajnóczy híveinek, szegedi kutatóműhelyem tagjainak.

A címszót Hajnóczy Péter tudomásom szerint sehol másutt nem írta le. Mátis Lilla *In memoriam Hajnóczy Péter* című filmjének² lakójától elhagyott szobafalán háborús képek sokaságát látjuk: lövészárkot, kínzást és kínoztatást, frontot, kivégzést egyaránt. Talán tányéракnák borította mező is van köztük; de bizonyosan van Hajnóczy kép-kivágatai közt, melyekből óriási halmot őriz az egyik hagyaték-doboz. A címszó nem nyer magyarázatot, és explicit kapcsolatba sem lép a szöveggel: ez ismerős Hajnóczy-vonás. A mosoly, a görcs, az embólia, infarktus, az ér s – a vér: felismertetik, attribúálják a szerzőt. Erős szavak, majdnem csak mag-szavakból, sarokpontokból áll össze a pársoros szöveg. Kicsiny méretbe roppant szorítatik itt, s a *Teként* történő odafordulás ugyancsak ismerős, jóllehet önmagához beszél, ki itt megszólal. A beszélő magát jeleníti meg életében és halálában: ő az, aki menekül, s ő, aki saját ereiben robogva, embóliaként robban. „*Bennem-történik, s kínja keresztre feszít.*” A gyilkos és az áldozat; a bíró és a *hóhér* – ugyanegy ő:

(*Ne feledjük Embólia kisasszony titkát. Ő gyilkol, de a gyilkos mindig az áldozat; ő az, aki egyedül lépked tányér alakú, szénfekete koporsód után, ő az, aki elkísér utolsó utadra. Borravalót oszt a sírásók közt, és sírodra szemed színéhez hasonló, soh'sem volt virágot helyez.*)

Az utolsó mondatban József Attila-allúziót érzek („*A kultúra úgy hull le rólam, mint ruha másról a boldog szerelemben*” [Nagyon fáj]). De olyan kínos érzésem is van, hogy e frappáns (a „*Sötét volt, mint egy fasirtban*” – *Parancs*-kezdőmondat pendant-ja), a pesti tréfamondás határát súroló hasonlatot hallottam már valahol. Valaki másnál, netán magánál Hajnóczynál, nem jut eszembe.

A *tányéракna* szó többes számban áll, a veszély elkerülhetetlen.

A hasonlítás *mint* szócskája három ízben szerepel a levél szövegében. De mi a hasonlat tárgya, s e mosolygó, mozgó, tudattal bíró testdarabok pulzálása értelmezhetetlen helyen zajlik. Egyszerre dübörögnek bent, az érfalak közt, a szív tájékain, s odakint, a takaróbőrön kívüli világban, de fenyegető közelségben.

A *Doboz* pedig a Szív. A Doboz a Koporsó. Tányéракna és Koporsószív.

Hogy megint csak bevégezni koponya egymaga a sötétben az üres térben nincs nyak nincs arc csak a doboz utolsó hely mind közül a sötétben az üres térben. Maradványok helye ahol valaha ragyogni szokott olykor fel szokott ragyogni egy maradvány. Nappalok maradványai napfényé soha olyan alig-fényt mint az övök olyan halványat.

2 1981, 1985. BBS, 15 perc, fekete-fehér. Melis László zenéjével.

Dobai Péter levele, melyben, kérésemre, a *Tányéraknák* szövegéhez fűzi gondolatait

Idézni talán nem is kell (hiszen Ön fejből tudja már ezt az „üzenetet”) Hajnóczy Péter (megboldogult, ha ugyan valaha is megboldogult barátom...) három enigmatikus, rejtélyes sorát, amelynek kifejezetten személyemet célzó rejtélye is külön „dekódolásra” szorulna, ti. hogy miért éppen nekem ajánlotta '73. június 16-ának reggelén ezt a szöveg-torzót. Ez azért is érdekes, mert én ez idő szerint írószövetségi ösztöndíjjal éppen Cubában tartózkodtam, másfél évig, tehát egy Óceán választott el minket egymástól azon a régesrég, múlt századi nyáron elmúlt nap reggelén... Én, ellentétben Hajnóczyval, voltam katona, és nagyon jól tudom, mi a különbség (a harcokcsik ellen használt) t á n y é r a k n a és (a gyalogság ellen halálosan hatékony) t a p o s ó a k n a között.

Mindenesetre mindkettő borzalmasan csonkító, gyilkos robbanószerkezet. Ha akarnám, versnek is fölfoghatnám ezeket a tulajdonképpen igen ijesztő, méghozzá ÖN-IJESZTŐ sorokat. Hajnóczy nem volt agresszív ember, ellenben mindig is AUTO-AGRESSZÍV volt. Sok példa igazolja ezt rövid életéből, ezt most itt mind nem sorolhatom fel. Bizonyos diszkréción is visszatart ettől. Talán. Hiszen Ő már nem cáfolhat semmiféle róla szóló állítást vagy esetleg egy téves elemzést Ő többé már nem igazíthat helyre. Bizonyos hypochondria is zavarta személyiségének integritását, akár ez is lehet mérgező forrása az ilyen szavaknak, asszociációknak, mint: „érgörcs”, „embólia”, „infarktusz”. De említettem Önnek azt is, hogy Péter ifjúsági úszóbajnok volt, igazi atléta, és elég sokáig tartott, amíg szép és erős testét, nagy fizikumát alkohollal és az alkohol-hatást fölfokozó gyógyszerekkel „sikerült” lerombolnia.

Nagy trauma volt számára az is, hogy nem vették fel az ELTE Bölcsészkarára, más kérdés, hogy a felvételre egyáltalán nem is készült fel. Tehát:

1. kiemelném, mint tisztán szubjektív mozzanatot, hogy Ő időben észrevette: privát életútja aknamezőn vezet keresztül, s bármikor fölrobbanhat a szíve, a tudata, egész teste, vagyis meglehetősen dinamikus, „visszajáró” halálfélelemben élt, s ezt nem egy publikált írása is alátámasztja.

2. Mint objektív „háttérét” és erősen indulati indítékát e három sornak, én abban látom, hogy Hajnóczy Péter megvetette, gyűlölte az ún. „emberarcú” szocializmus, a „létező szocializmus” szürke, egyén-ellenes, ugyanakkor ál-közöségi társadalmát, miközben nem rajongott a nyugati, a fogyasztói, a kapitalista társadalomért sem! Ellenkezőleg. Lehetőleg forradalmat remélt, ennek utópiájában élt.

Tehát a szovjet-megszállásos, kádárjánosi, egypártrendszer antidemokratikus, végső soron párt-diktatórikus, dísztribünös komisszár-rendszerét úgyszintén aknamezőnek tartotta – méghozzá joggal – és félelmeit legyőzve, íróként aktívan harcolt ellene. (Azt én nem tudhatom, hogyan viselkedett volna Hajnóczy a bariádokon...) Én semmiképpen sem tekintem Örkény-féle „egyperces novellának”, H.P. 3–4. sorát, mivel Örkény „groteszkjei” végül is lojálisak voltak!, ezt ne feled-

je! Én ultimátumnak tekintem e 3 sort önmagához és embertársaihoz. Egyetértek azon kiemeléseivel, hogy: „Vérrög az érben”: szabadulni vágyik, robbanni. Vagy: „lépsz vagy állva maradsz”, ez csakugyan nagy dilemmája lehetett Hajnóczynak, mindaddig, amíg egészségi állapota egyáltalán megengedte, hogy még „lépésre” gondolhasson. Ő végletes határhelyzetben élt, a fent említett szubjektív okokból (alkohol + gyógyszer) és még inkább azért, mert még az Írásnál is erősebb fegyverekre vágyott ama társadalom ellen, amelyben élni volt kénytelen, cenzúra és ön-cenzúra között, szabadságvágyának kielégíthetlenségét, sőt megtöretését élni „parancsoltan”. Azt is helyes észrevételnek tartom az Ön részéről, hogy ennek a 3 sornak (dátummal, címmel együtt: 4), nem én voltam a címzettje azon a régmúlt reggelen, hanem bizony önmaga! Az utolsó mondatban félreérthetetlen a józsefattilai erős intellektuális intervenció. A Mátis Lilla... (kit oly régóta ismerek... Istenem... Magyar Dezső: Büntetőexpedíció, Huszárik: Csontváry)... filmjében látható szadista, háborús, tortúrás, frontokat, kivégzéseket ábrázoló fotókon egyáltalán nem kell meglepődni, mivel, aki csak néhányszor beszélgetett Hajnóczyval, annak észre kellett vennie, hogy folyamatosan apokaliptikus látomásokat gyötrelmében él, és ez írásaiban is nyomasztóan manifesztálódik, amelyeket végül is korai halála „kanonizált”. Az itt emlegetett 3–4 sor egyáltalán nem üt el Péter életművének meghatározó „motívumhálózatától”, sőt, életútjával, sorsával szerves együttthatásban, mintegy konok „kontextusban” áll, mint egy mozgóképből, egy filmből kimerevített állókép, egy fénykép, hogy ne mondjam: önarckép.

Meglepődve láttam a hagyatékában talált könyvek nagy hiányosságát. Közösen töltött napokon-éjszakákon Ő sokkal több olvasmányát emlegette nekem. Igaza van, mert M. L. Vulkán alatt című regényét Hajnóczy úgyszólván mindenhol magával hurcolta, ez lett volna talán az „etalon”. Talán sikerült volna felülmúlnia ezt a nagyszerű regényt, ha élete oly korán nem omlik össze egy mindent egybe vetve banális halálban, amit végzetesen-banális okokból Ő el nem kerülhetett. Hajnóczy mindenkor önkéntes „partnere” volt tulajdon végzetének. S.O.S. jeleket soha senkinek nem adott. Általában zord kedélyét sokszor frenetikus, mély lét-humor váltotta fel.

(...)

Last but not least: Hajnóczy Péter életművéből lehet ugyan hősi kultuszt csinálni, de nem muszáj... Ha tanítványait ráhangolja H.P. írásaira, az éppen elég. Az Ő tragédiájában túl sok gonosz véletlen játszott szerepet, ezeket a véletleneket nem volna szabad az Ő írásait feldolgozó munkákban föltétlenül szükségszerűségként minősíteni.

A félpályán találkozott a rá váró sorssal, ill. az akkori társadalmi „elvárásokkal”: épp annyira Ő áldozta fel önmagát, mint amennyire áldozata lett annak a lélekvesztő politikai rezsimnek. Talán lehetett volna H. P. egy kicsit lojálisabb önmagához, akkor talán még ma is közöttünk „sétálna” a ma is létező, élesített, időzített aknamezőkön...

A Hajnóczy-hagyatékban föllet könyvek listája

Auden, Wystan Hugh: *Achilles pajzsa*. Válogatott versek. Ford. Fodor András, Gergely Ágnes et al. Vál. és utószó: Fodor András. európa Könyvkiadó, Bp. 1968

Dr. Ballagi Ernő: *1848 és a zsidóemancipáció*. Neuwald I. Utódai Könyvnyomda, Bpest, VIII. Üllői út 48. 1941 után (lásd utolsó/20) lap lábjegyzete

Benda Kálmán (szerk.): *A magyar jakobinusok*. Iratok, levelek, naplók. Szerk. és a bevezető tanulmányt írta: Benda Kálmán. Bibliotheca Kiadó, Bp. 1957 („Elek Jutkának jakobinus köszöntéssel Benda Kálmán”)

Bónis György: *Hajnóczy 1750–1795*. Művelt Nép Könyvjókiadó, 1954

Bulgakov, Mihail: *A Mester és Margarita*. Ford. Szöllősy Klára, Európa Könyvkiadó, 1971 (megjegyzeteltségéből ítélve intertextek tárháza lehet)

Büntetőtörvénykönyv: Összeáll. Dr. Kádár Krisztina és Dr. Moldoványi György. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp. 1979

Epiktétos Kézikönyvecskéje vagyis a sztoikus bölcs breviáruma. Kerényi Károly előszavával, Sárosi Gyula fordításában. Kétnyelvű klasszikusok, 1943. (eddig észrevett intertextusok, 14–16. o.)

Fraknoi Vilmos: *Martinovics és társainak összeesküvése* (szétszakadva, előlap nélkül, papírtokban)

Heisenberg, Werner: *A rész és az egész*. Beszélgetések az atomfizikáról. Gondolat, Bp. (1975) 121–122. lapot a tulajdonos kitépte (félbetépte)

Ivaki Tosiko: *Ikebana*. Szerk. P. Szabados Katalin Natura, Bp. 1977. (intertext 46–47. o.)

Jakovlev, N. N.: *Pearl Harbor rejtélye*. Ford. Hangay Sándor. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1974 (1974)

Kautsky, Karl: *A kereszténység eredete*. Történelmi tanulmány. Ford. Faludi János. Szikra Kiadó, Bp. 1950

Dr. Kiss-Vámosi József: *Pszichiátriai osztály struktúrájának kialakítása* (Különnyomat a Magyar Pszichológiai Szemléből. A Magyar Tudományos Akadémia Pszichológiai Bizottsága és a Magyar Pszichológiai Tudományos Társaság Folyóirata, XXVII. kötet, 1. szám, 1970)

Levelek egy államférfiúhoz. Budapest, 1875. Tettey Nándor és Társa. Előszó: Kivonat C.C. Salustius leveléből C. Caesarhoz

Pálffy János *Emlékezései I. Magyarországi és erdélyi urak*. Sajtó alá rend. Szabó T. Attila, Erdélyi Szépművészeti Céh, 1939

Platón: *Szókratész védőbeszéde*. Ford. Devecseri Gábor. Utószó és jegyz. Devecseri Gábor. (1957)

Thürk, Harry: *Pearl Harbor*. Ford. Imre Katalin. Zrínyi Katonai Kiadó, Bp. 1976

Wankowicz, Melchior: *A Monte Cassinó-i csata*. Ford. Kovács István. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1979

Zimándy Ignác közlése: *Bírálat Kossuth Lajos Emlékiratainak VII. könyve fölött*. Bp., nyomtatott Bagó Márton és fiánál, 1899

Ha kommentálni akarnám e könyvhagyatékot, először is a fájdalmas hiányok, majd a maradványok speciális volta ragad meg.

Nincs a könyvek közt a *Vulkán alatt*, melynek agyonjegyzetelt, tele-margószerű, aláhúzogatót példányára nagyon számítottam. Annál is inkább, ha megengedhető itt egy személyes megjegyzés, mert ha Hajnóczynak „Nagy Indiánkönyve”, varázskönyve lett a *Vulkán*, úgy Hajnóczy révén nekem magamnak is azzá vált. Hajnóczy-tanulmányaim nélkül talán sosem kerül kezembe (látószögembe) ez az elképesztő mű a maga rétegzettségével, különleges narratívájával, időtördelésével, metalepsziseivel, mise en abyme-jaival, nem beszélve a számtalan megnevezett és meg nem nevezett intertextről. A *Vulkán alatt* tehát hiányzik a könyvek közül, mit nem adnék érte, ha tudnám, hol van most: talán Végh Ágnes ez egyetlen mégis magával vitte új életébe?³

Nincs *A vak bagoly* vagy az Akutagava- és Abe Kobo-kötet sem, de ezekről példának okáért nem is tudom, hogy saját példánnyal rendelkezett-e belőlük a szerző. Marquez viszont, úgy képelem, a *Mester és Margaritához*, a *Vulkánhoz* hasonlóan: megvolt neki mint alapkönyv, viszont a *Száz év magányt* sem leltem fel a dobozban.

A könyvek iránya nem vall szükségyszerűen szépíróra: történelmi és filozófiai érdeklődésű emberre vall, sokoldalú, a legkülönbözőbb regiszterek iránt érzékeny, kíváncsi, határozott (és alig kiismerhető) karakterű olvasóra.

Könyveivel ez az olvasó brutálisan bánik: többféle írással (a spirálfüzetek is: akár egy pszicho-thriller, legalább három betűtípust mutatnak) jegyzetel, vonalaz, zárójelaz, vastagon megnyomva a golyóstollat, ceruzát, a könyv „szentségével” mit sem törődve. Nem áttal kitépni sem: nemcsak lapokat, hanem féllapokat, szövegdarabokat is akár, szabad kézzel. Adott pillanatban, amire szüksége van.

Amit pedig aláhúz, amit megjegyzetel: hosszas, kitartó munkával lesz majd követendő a könyvhagyaték feldolgozói részéről.

Első jelentés a kutatásról

A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Modern Magyar Tanszékén évek óta működik egy kicsiny, oktatókból, PhD-sekből, nemrég végzett fiatalokból álló munkacsoport, akik mind egyértelműbb szorgossággal és kíváncsisággal munkálkodnak Hajnóczy Péter (1942–1981) életműve körül. Valamennyien elkötelezettek a modern próza radikális törekvései iránt; valamennyien erős szálakkal kötődnek Hajnóczy Péter szövegeihez. Az idők során komolynak mondható műhely alakult ki a tanszéken és holdudvarában, mind többen kapcsolódnak a diákok közül a munkacsoporthoz, és tárnak föl egyre gazdagabb intertextuális szálakat, motívumhálózatokat, narrációs és kronotopikus összefüggéseket Hajnóczy Péter munkásságában, kötve ezzel a szerzőt – és saját ismereteiket – mind több vonatkozásban a közelmúlt és jelen magyar és külföldi irodalmának és irodalomelméletének mozgásirányaihoz. Birkózva a legendával, a „korpusszal”; vizsgálva és alakítva a mindeddig bizonytalan Hajnóczy-kánont.

A vállalkozás egy 2002-es Hajnóczy-szemináriumból nőtt ki. A szeminárium vezetője magam voltam (1987 óta oktatója a szegedi egyetemnek), ki is egy nagyobb Hajnóczy

3 Azóta tudom, hogy mindez nem így történt. Végh Ágnessel lezajlott a találkozás Mátis Lilla lakásán, Reményi József Tamás baráti jelenlétében, a hagyatékátadás így formálisan, papíron is megtörtént. A *Vulkán alatt* nem nála van. Mátis Lilla szíves közlése fájdalmas tényt tárt fel: a *Vulkán*, végül, több társával együtt, egy antikváriumba vitetett vissza. Elvenni azonban e könyvet sem Hajnóczytól, sem a Hajnóczy-szövegektől, sem tőlünk, olvasóktól nem lehet többé: csak a könyv-tárgy veszett oda (lett *valakie*).

(PhD)-tanulmány létrehozásán dolgoztam éveken át. E disszertáció egy „Hajnóczy-kalauz” első nagyfejezeteit tartalmazza (*Applikációk a Hajnóczy-korpusz szövegében. Expanzió és kilépés. A hagyományos szövegformálás elhagyásának módoszatai Hajnóczy Péter életművében*). Azóta könyv alakban is megjelent: „*a lebegő orgonagyökér*”. Egy Hajnóczy-próza-kalauz első fejezetei (Yespress, Tótkomlós, 2009), lábjegyzet-apparátusával a Műhely hypertextuális munkálkodásának további alapját képezve.

Az első Hajnóczy-szemináriumot újabbak követték, majd az elhatározás, hogy időközben megszületett tanulmányaikkal a szerzők nyilvánosan is mutatkozzanak meg. Első fórumként a székesfehérvári Árgus vállalta 2004 november–decemberében a csoportot egy Hajnóczy-blokk erejéig. E bemutatkozást követte 2006-ban az első tanulmánykötet a szegedi Lectum kiadásában: *Hová lettem. A párbeszéd helyzetébe kerülni. Hajnóczy-tanulmányok*. 2008 áprilisában látott napvilágot a műhely második kötete *Da capo al fine. Folytatódó párbeszédben. Hajnóczy-tanulmányok II.* címmel, ugyancsak a Lectumnál. 2008. év decemberében szerveztük országos Hajnóczy-konferenciánkat a szegedi Grand Café Irodalmi Kávéházban. Az itt elhangzott tanulmányokból egy évvel később konferenciakötet jelent meg (*Tudom. De: tudom-e? A párbeszéd kiterjesztése. Az újraolvasás lehetőségei. Hajnóczy-tanulmányok III., Lectum*).

Hajnóczy Péter 29 éve halott. Azt gondoljuk, a mai fiatalok éppúgy megtalálhatják benne izgalmas olvasmányukat, mint közülünk az idősebbek, valamikor.

A 2010-es év elejétől Reményi József Tamás, ki pártfogója, szakmai irányítója csoportunknak, folyamatosan átadta nekem mint a Hajnóczy-műhely vezetőjének a hagyaték hat nagy dobozát (még négy doboz átadását a napokban várom), s a feldolgozás munkája a tanszéki hagyaték-bemutató után idén nyáron kezdődik meg, munkacsoportom odaadó részvételével.

E dobozok (melyek a Hajnóczy-szövegekben oly gyakran feltűnő, gyűrött papírhalmot tartalmazó sportszatyor helyébe’ realizálódtak) tartalma változatos, áttekintésük, katalógizálásuk roppant munkaigényes. Személyes dokumentumok, levelek, naptárak, noteszfüzetek, újságkivágások, fényképek, legfőképp pedig nagyszámú, alig olvasható írással telerótt spirálfüzet tölti meg e dobozokat: kincs valamennyi, hozzáférésükért meg kell majd küzdenünk.

Munkacsoportom e megtisztelő ajándék átvételekor nagy felelősséget és szerteágazó feladatokat vett magára.

Elhatározásom szerint mostantól, a feldolgozási munka előrehaladtán, eredményeinket folyóiratokban fogom közzétenni. A *Forrás* főszerkesztője, Füzi László volt szíves részt venni az első tanszéki hagyaték-bemutatón, s azóta is tanácsaival segít, így a szövegek megismertetésének első lépéseit e lapnál szeretném megtenni.

Ez első alkalommal a Zsámbéki út 4. szám alatt talált könyvek listáját mellékeltem, és egy levélformába’ rögzített kísérőzót adtam a fentiekben közre, a „címzett”, Dobai Péter szíves kommentárjaival.